

HANDBOK

LOVSKOLA I LÅGSTADIET

Madeleine Olsson
Erikssons Stiftelse

Författare till handboken: Linnea Lindquist
Göteborg 2024

Inledning

En natt när jag inte kunde sova, låg jag och tänkte på om det inte fanns något mer jag kunde göra för att eleverna på Hammarkullsskolan skulle lära sig läsa. Vi ger eleverna intensivträning och vi har läxhjälp varje vecka. Jag kom på att jag inte hade testat lovskola för lågstadiet. Jag somnade om, och när jag satt på mitt kontor följande dag googlade jag på lovskola + lågstadiet. Jag ville se om några andra skolor eller kommuner hade lovskola på lågstadiet men jag fick inte någon träff.

När jag talade med en kollega i ett annat ärende, frågade jag om hon visste någon skola som hade lovskola på lågstadiet. Hon svarade att man inte behöver ha lovskola på lågstadiet. Det stämmer förvisso, men det står inte i skollagen att man inte får ha lovskola för de yngsta eleverna. Jag började tänka ut hur jag skulle förverkliga min idé. Det var år 2018, och nu har vi inte bara lovskola för eleverna på Hammarkullsskolan utan även för lågstadielever på 18 skolor i nordöstra Göteborg. Sommaren 2023 tog vi emot 284 elever i lovskolan, under sex veckor.

Nordost är ett stadsområde i Göteborg som delvis präglas av hög socioekonomisk utsatthet. För många elever är svenska ett minoritetsspråk, och skolan är ofta den enda arena där eleverna möter det svenska språket. Samtidigt som skolan är den enda arena där eleverna möter det svenska språket, så är eleverna på lågstadiet i skolan få timmar per vecka. Lovskolan blir därför en möjlighet att dels hålla det svenska språket levande under sommaren, dels få extra undervisning i läsning och skrivande. En fördel med att erbjuda lovskola under lågstadiet är att eleverna känner sig utvalda. De vill gå i lovskola och de ber ofta om läxor och extra material att arbeta med hemma. Det är ett 30-tal lärare och tio assistenter som arbetar med eleverna. Förutom att de lär sig att läsa, får de också simskola under två veckor, vilket är tillräckligt för att de flesta elever ska lära sig simma.

Jag heter Linnea Lindquist och arbetar till vardags som biträdande rektor i Hammarkullsskolan i Göteborg. Hösten 2024 går jag in på mitt nionde år i skolan och det sjunde läsåret med lovskola.

Jag har haft förmånen att samarbeta med Stenastiftelsen och nu med MOE-stiftelsen i arbetet med sim- och lovskola. När jag skrev min första bok, *En tickande bomb*, en bok om skolsegregation, hörde Madeleine Olsson av sig och frågade om hon kunde hjälpa till med något. Jag svarade att hon gärna fick stötta lovskolan ekonomiskt. Nu har vi samarbetat i tre år, och varje år skalar vi upp verksamheten. Jag får ofta frågan varför jag anordnar lovskola varje år, och det enkla svaret är *varför inte?* Jag är inte anställd för att endast hälften av eleverna ska klara skolan. Mitt uppdrag är att ge rätt förutsättningar så att alla elever kan lämna årskurs nio med fullständiga betyg. För att lyckas i skolan behöver elever, som växer upp och går i skolan med stora brister i svenska språket, mer undervisning än det som timplanen erbjuder. Därför är lovskola även en effektiv och förhållandevis billig insats på lågstadiet.

Linneas tack

Jag vill först och främst rikta ett stort tack till Madeleine Olsson för hennes stöd och engagemang i lovskolan de senaste tre åren. Jag vill också tacka alla lärarstudenter och assistenter som har arbetat med att lära eleverna att läsa under somrarna. Jag vill även rikta ett varmt tack till Margita Björklund från MOE-stiftelsen för allt stöd och ett gott samarbete.

Tack även till Gurbet Demiral som har hjälpt till att leda lovskolan under sommaren 2023. Slutligen vill jag tacka alla rektorskollegor för ert tålamod under planeringsprocessen.

Lovskola för lågstadiet

Elevers förmåga att läsa och förstå vad man läser är grundläggande för att klara av skolarbetet i alla ämnen. Elever, som växer upp i särskilt utsatta områden, växer i hög grad upp i hem där en eller båda föräldrarna talar ett annat språk, och för många elever är skolan den enda arena där de möter det svenska språket. Samtidigt som de flesta elever är födda i Sverige, växer de upp i miljöer där svenska är ett minoritetsspråk, och därför blir skolans kompensatoriska uppdrag särskilt viktiga i dessa områden. Lovskolan på Hammarkullsskolan har främst två syften:

1. Öka elevernas läsförmåga, både att eleverna ska lära sig läsa och att de ska få läsflyt samt att de ska förstå vad de läser.
2. Överlappa glappet som uppstår när eleverna har sommarlov. Det är lång tid för elever som är i starten av processen att börja läsa och vara borta från skolan en hel sommar.

Lovskolan är en viktig del av skolans kompensatoriska uppdrag, där elever får extra undervisning och möjlighet att möta svenska språket under sommaren. Det är delvis samma elever som går i lovskolan alla tio veckor. Lovskolan är en billig och effektiv insats som ökar chansen till fullständiga betyg i årskurs nio. När jag har talat om lovskola i olika sammanhang möts jag ofta av invändningen att eleverna behöver sitt sommarlov. Min erfarenhet är delvis en annan. Eleverna vill komma till lovskolan, och många elever ber om att få gå alla sex veckor. Det är bra för elevernas språkutveckling att de vistas på en arena där det talas svenska under sommaren. Lovskolan är dessutom rolig och eleverna får umgås med sina kompisar. En annan vinst när man samlar elever från många olika skolor är att elever lär känna andra barn som de annars inte skulle träffa. Många barn fick nya vänner som de umgås med på fritiden.

Utredningen om en mer likvärdig skola överlämnades till utbildningsminister Anna Ekström i april 2020. Björn Åstrand, som är utredare, skriver följande om Hammarkullsskolans lovskola i utredningen.

- Utredningen erfar att sommarskola och lovskola huvudsakligen förekommer för elever i de senare årskurserna och att mycket vore att vinna på att utveckla detta bruk också för de yngre eleverna, primärt för att under lågstadiet säkra basfärdigheter. Rektor Linnea Lindquist på Hammarkullsskolan i Göteborg har informerat utredningen om hur de under senare år arrangerat och erbjudit lågstadielever sommarskola för att säkerställa att alla vid höstterminens början har knäckt läskoden.¹²³ Som lärare har lärarstudenter använts, vilket också bidragit till att dessa samlat ytterligare kompetens och erfarenhet. Det både framgångsrika och kostnadssnåla arbete som man lyckats åstadkomma på skolan är ännu ett exempel på vad som snarast sker trots systemet än på grund av systemet. Sommar- och lovskolor för lågstadielever har också den fördelen med sig att elever i den åldern och i dessa skolor i hög grad uppfattar det som långt mer positivt att få tillbringa mer tid i skolan än vad elever på högstadiet erfarenhetsmässigt gör. Detta är en relativ fördel som skolor med särskilda utmaningar bör nyttja. Lovskolor har också en annan funktion, nämligen att minska det s.k. sommarlovsglappet. Elever i socioekonomiskt starka familjer har oftare rika och mer utvecklande skollov än elever från socioekonomiskt svaga familjer och den förra gruppen elever förefaller också i långt högre grad ägna sig åt sådant som läsning under loven. Redan på 1920-talet började forskningen internationellt diskutera lovens inverkan på lärandet och det är sedan länge känt att det finns ett mått av tillbakagång kunskaps- och kompetensmässigt under loven och att detta är särskilt betydelsefullt för elever med svag socioekonomisk bakgrund.¹²⁴ Att arbeta mer systematiskt med lovskolor för lågstadielever för att säkerställa deras färdighetsutveckling bör således inte ses som en ersättning för lovskolor och motsvarande grepp för elever i mellan- och högstadiet utan utgångspunkten bör vara att dessa fyller delvis olika funktioner.

Planering är A och O

För att ett stort projekt som lov och simskola för 18 skolor ska fungera behöver man börja planera i god tid. Det är mycket som skall planeras, allt från bussarna som ska hämta och lämna elever, till schema, gruppindelning, rekrytering och personal och material som ska tas fram. Det behöver beställas läromedel och material samt bokas måltider för eleverna. Det behöver finnas rutiner från allt som rör brand, till säkerhet, till hur vi hanterar oförutsedda händelser av olika slag.

Den värdskola som väljs ut måste vara förberedda på att de behöver bistå projektledaren under planeringsfasen. Eftersom eleverna går på lov- och simskola samt fritidshem behöver det finnas möjlighet till fritidshem för alla elever som går på lovskola. Det finns alltid glapp mellan skolan, simskolan och bussen hem, och då behöver eleverna tillsyn. Fritidshemmet behöver därför ha specifika rutiner för fritidshem under lovskola. Det ska inte behövas till exempel arbetsgivarintyg och inskrivning på fritidshemmet. Utgångspunkten ska vara att alla elever har plats på fritidshemmet under de veckor lovskolan pågår.

För att inte glömma något som är viktigt använder jag mig av en månadsvis planering. Jag råder er som ska anordna lov- och simskola att göra detsamma.

Om lovskolan är vecka 26 till 32 behövs följande bemanning för att det ska gå att genomföra ett projekt av den här storleken:

En projektledare på heltid från första måndagen i februari till vecka 33

En biträdande projektledare från första måndagen i maj fram till vecka 32

En administratör på heltid från första måndagen i maj fram till vecka 33.

I projektet i Hammarkullen har jag arbetat på helger/kvällar under hela våren med projektet. Under några månader har jag lagt mellan 25 - 50 procent av min arbetstid på projektet, men det är mycket mer arbete än vad man kan föreställa sig. Tänk att en lovskola av den här storleken behöver samma organisation som en ordinarie skolverksamhet. Skillnaden är att det inte finns kunskapskrav och lärarna undervisar i färre ämnen.

Under sommaren 2023 har jag arbetat heltid med lovskolan. Den som är ytterst ansvarig för lovskolan måste vara beredd på att ta sin semester när lovskolan är avslutad.

Jag har haft en biträdande projektledare under sommaren, och det har varit nödvändigt för att hinna med att stötta de som arbetar på lovskolan med organisatoriska frågor. Det går inte att driva ett projekt av den här storleken på egen hand. De som arbetar med lovskolan behöver arbeta under hela perioden på sommaren. Det fungerar inte att gå omlott och vara ledig vissa veckor. Man måste vara på plats varje dag för att verksamheten ska fungera.

För att verksamheten ska komma i gång på ett bra sätt behövs det tre ansvariga den första veckan:

En person behöver vara ansvarig för bussarna och simskolan.

En person behöver vara ansvarig för lovskola och fritidshem.

En person behöver vara ansvarig för administrationen.

Det är många olika delar som ska komma på plats den första veckan, och därför går det inte att vara endast en person på plats.

Planering månad för månad

Månad	Att göra
Senast januari	Rekrytera projektledare Rekrytera biträdande projektledare Rekrytera administratör som ska arbeta mars-september med projektet
Februari	Rekrytera lärarstudenter och assistenter Möte med HR för att hantera anställningsavtal Boka bussar, klockan 8.00 och två bussar hem, 14.00 och 17.00 Boka simlärare och simhall
Mars	Möte mellan HR och lärarstudenter/assistenter Beställa läromedel och förbrukningsmaterial Möte med skolbibliotekarie kring den skönlitterära bok som elever ska läsa under lovskolan Beställa frukost, lunch och mellanmål Information till de lärare på den skola lovskolan ska vara Möte med verksamhetsekonom kring budget och ekonomi
April	Första informationsmötet med lärarstudenter och assistenter
Maj	Överlämning med ordinarie lärare och lärarstudenterna
Juni	Förberedelsetid för lärarstudenter Workshop med skolbibliotekarie Avstämningmöte med alla som ska arbeta Möte med simskola Möte med bussbolag för en sista avstämning
Juni-Juli	Lovskolan pågår
Augusti	Sammanställa resultatet från screeningar Skriva slutrapport till uppdragsgivaren

Budget och inköp

Eftersom lovskolan samlar elever från flera skolor, så kan man inte använda material som tillhör den skola som är värdskola för lovskolan. Det skulle innebära att den skola som är värd för lovskola står utan material i den ordinarie skolverksamheten när läsåret börjar i augusti. Inför lovskola behöver man därför köpa in material, både läromedel, skönlitteratur och förbrukningsmaterial.

Vi har köpt in följande material till lovskolan i Hammarkullen:

- kopieringspapper
- blyertspennor, två per elev
- radergummi, ett per elev
- färgpennor
- tuschpennor
- lim
- färgat papper
- färg
- penslar
- pennvässare, en per elev
- läromedel för läsinlärning
- två skrivböcker per elev
- plastfickor
- håslagare
- häftapparat
- gem
- kollegieblock till lärarna
- kulspetspennor
- pärmar

Förutom detta material har vi specifika nycklar för lovskolan samt en telefon per klass, en telefon per buss och en telefon för simskolan. Eftersom det är assistenter som arbetar på bussarna, på fritidshemmet och på simskolan behöver de var sin arbetstelefon.

För att ha kontroll på kostnaderna är det viktigt att göra en budget. I Göteborg samarbetar vi med bemanningsenheten för att inte den skola som står värd för lovskolan ska administrera anställningarna. Det blir nämligen administrativt tungt att hantera anställningar och avvikelser i form av frånvaro, varför en bemanningsenhet rekommenderas att hantera dessa. En fördel är att de som arbetar på lovskolan kan fortsätta vikariera efter att lovskolan har avslutats.

I budgeten behöver följande kostnader finnas med:

- kostnader för alla anställda
- kostnader för projektledarna och administratören
- kostnader för måltid, städ- och vaktmästeri
- kostnader för läromedel och förbrukningsmaterial
- kostnader för simskolan
- kostnader för bussarna

Rekrytering av lärarstudenter

De första tre åren när jag anordnade lovskola annonserade jag efter lärarstudenter på Platsbanken. Det första året fick jag över hundra ansökningar från lärarstudenter och utöver det några hundra ansökningar från personer utan efterfrågad kompetens. Jag fick ägna flera timmar åt att rensa bland ansökningarna och skicka ut brev att jag hade gått vidare med en annan kandidat. Jag valde därför att inleda ett samarbete med huvudmannens samordnare för VFU det andra året. Arbetet med lovskolan har underlättat rekryteringen av lärare till Hammarkullsskolan.

Av de lärare som arbetat på lovskolan under åren, har jag rekryterat fem lärare som ordinarie grundskollärare. Fördelarna är flera. Jag får möjlighet att besöka dem i deras undervisning, och lärarstudenterna får testa elevunderlaget och känna efter om de vill arbeta i en skola som Hammarkullsskolan. Vi hinner lära känna varandra, och läraren som ska börja arbeta i verksamheten får en lång introduktionstid i skolans rutiner och arbetssätt. Min upplevelse efter många år som skolledare är att många nyexaminerade lärare får en smärre chock när de kommer ut och ska arbeta som lärare. De chockeras över arbetstempot, svårigheterna att leda en grupp och hur man ska organisera undervisningen. Att arbeta på lovskola ger en extra introduktion. De får även träna på föräldrasamarbetet i lugn och ro.

Rekrytering i praktiken

1. De som är samordnare för VFU har skickat ut ett skriftligt erbjudande om att arbeta på lovskolan. Jag har därefter fått direktkontakt med de som har efterfrågad kompetens. Samordnare har skickat ut ett erbjudande om att arbeta på lovskola till de lärarstudenter som studerar sista terminen på grundskolläraryrket, inriktning F-3. Studenterna har sedan mejlat direkt till mig att de vill arbeta på lovskolan. Jag har därefter haft samtal med alla och valt ut de som motsvarat kompetenskraven.
2. Om jag inte får tag i tillräckligt många lärarstudenter som läser sista terminen på läraryrket, så skickar samordnare ut till dem som läser näst sista terminen, och sedan går de bakåt tills vi har rätt antal studenter.
3. Då vi anställer cirka 30 lärarstudenter per sommar, så gör jag inte individuella intervjuer, eftersom det skulle ta för lång tid. Jag gör i stället gruppintervjuer samt två gemensamma informationsmöten där studenterna får information om lovskolan. Efter att de har fått all information de behöver, så tar de ställning till om de vill åta sig uppdraget eller inte.

Bemanningsenheten har även hjälpt till att rekrytera de elevassistenter som behövs till projektet, och de har fått information av projektledaren vad uppdraget innebär. Eftersom de är medvetna om vilket uppdrag de kommer att ha, så har det inte varit några missförstånd under lovskolans gång.

Anställningsförfarande

Lärarstudenterna får lön utifrån ålder, erfarenhet och hur långt de har kommit på sin utbildning. I Göteborg har vi löst administrationen med att bemanningsenheten på Grundskoleförvaltningen hanterar anställningen. Det betyder att bemanningsenheten tar referenser, samlar in utdrag från belastningsregistret, sätter lön och upprättar anställningsavtal.

Det är projektledaren, som leder arbetet och som är ansvarig under lovskolan, medan administrationen sköts centralt. Fördelen är att bemanningsenheten får in lärarstudenterna i sin bemanningspool, och de kan då fortsätta att arbeta som vikarier under ordinarie skolår. Det underlättar även för de lärarstudenter som arbetar på lovskolan under två somrar eller under korta skollov.

Praktiskt genomförande och rekommendationer

När jag började planera lovskola för 19 skolor i olika områden där jag varken känner elever eller deras ordinarie lärare tänkte jag att det var bäst att börja från början. Jag skrev ner vad man behöver för att bedriva skolverksamhet. I den här delen ska jag beskriva det praktiska genomförandet så detaljerat som möjligt. Vi börjar med administrationen.

En fråga som jag har brottats mycket med är om vi ska ta emot elever med stora svårigheter i klassrumssituationen på lovskolan. Jag har landat i att vi inte ska ha elever med utåtagerande beteende och elever med stora koncentrationssvårigheter i lovskolan. Anledningen är att det är lärarstudenter som undervisar och de har inte erfarenhet av att undervisa elever med beteendemässiga svårigheter.

Syftet med lovskolan är att arbeta med elevernas läsning och skrivande, och då behöver det vara elever som vill lära sig att läsa och skriva. Eleverna behöver förstå vad lovskola är, och varför de deltar. Det är känsligt att säga nej till elever, men jag har kommit fram till att det inte gynnar elever med stora svårigheter att gå på lovskola.

Uppdragsbeskrivning

Gör en tydlig uppdragsbeskrivning på varje funktion under lov- och simskolan. I uppdragsbeskrivningen ska det framgå exakt vilka arbetsuppgifter som ingår, vikten av flexibilitet och vilka arbetstider som funktionen har. Det är viktigt att det står telefonnummer till ansvarig chef på uppdragsbeskrivningen.

Schema och möten

Gör ett schema för fritidshemmet och ett för lärarstudenterna!

Varje morgon klockan 8.00 är det bra att ha ett gemensamt morgonmöte för att gå igenom dagen, fritidshemmet, lovskolan, simningen och bussarna. Fördelen med att ha ett fysiskt möte varje morgon är att man kan lösa problem direkt och undvika konflikter på arbetsplatsen.

Klasslistor

Gör klasslistorna utifrån ålder i ett första skede!

När lärarna har gjort sin screening, dela då in eleverna utifrån kunskapsnivå för att få undervisning efter varje elevs individuella behov.

Frånvarohantering

Notera vilka elever som är närvarande varje dag. När elever är frånvarande är det viktigt att ringa föräldrarna och prata med dem att det är viktigt att komma till lovskolan varje dag.

Precis som vid ordinarie skoldagar ska de elever som anmält sig till lovskolan komma varje dag. Om elever kommer några dagar ibland kommer inte undervisningen ge avsedd effekt.

Bekräftelse och information till föräldrar

En av de stora utmaningarna är kontakten med vårdnadshavarna. Svårigheterna är dels språkliga, eftersom en hög andel av vårdnadshavarna inte talar eller förstår svenska språket, dels den andra stora utmaningen nämligen förståelsen för vad lovskola är.

Sommaren 2023 har vi gjort på följande sätt:

- Alla föräldrar har fått hem en skriftlig bekräftelse på vilka veckor barnen ska gå i lovskola, tider och datum för simning och namn på den lärare som kommer att undervisa deras barn.
- Cirka en vecka innan lovskolan börjar, har eleverna fått ett sms med samma information, där de även får numret till sin lärarstudent.
- Fredagen innan lovskolan börjar, har de fått en sista sms-påminnelse.
- Lärarstudenterna ringer de föräldrar som inte dyker upp första skoldagen för att fråga om barnen ska gå i lovskola eller inte.

Telefonlista

Ta fram en telefonlista för verksamheten, och en med kontaktuppgifter till personer på förvaltningen som är i tjänst under sommaren. När något händer måste det finnas personer att få hjälp av.

Nycklar

Beställ extra nycklar specifikt för lovskola.

Använd nyckelkvittenser för att hålla reda på vem som har vilken nyckel. Fördelen med att ha nycklar specifikt för lovskola är att man slipper administrationen med att ordinarie personal ska lämna in sina nycklar under sin semester.

Arbetstelefoner

Köp in mobiltelefoner till varje klass, till varje buss samt till fritidshem och simskolan. Om man använder ordinarie personals arbetstelefoner får inte lovskolan tillgång till telefonerna i tillräckligt god tid för att hinna kontakta alla föräldrar.

Rutiner

Tydliggör vad som gäller vid sjukdom, frånvaro av olika skäl samt vem som gör vad vid brand eller allvarlig incident. Det är viktigt att gå igenom rutindokumentet med alla som ska arbeta. Gör en plan A – Ö vid frånvaro så att alla är införstådda med vad som händer om en klass står utan lärare en morgon.

Brand

Ta fram en specifik rutin för eventuell brand. Där ska det framgå var uppsamlingsplatsen är och att det är önskvärt att ha en brandövning första skoldagen.

Läromedel

Vi har använt övningsböcker för elever i årskurs två och tre, och då använder vi serien *Äppel Päppel*. Det finns flera olika steg.

För förskoleklass och årskurs ett har vi använt läsebok och övningsboken *Att lära sig att läsa i sju steg*.

Vi har haft lätta övningsböcker som extra material.

Förutom tryckta läromedel har vi även haft två lådor med skönlitteratur som lärarna kan använda, och vi har haft en gemensam skönlitterär bok som lärarna har arbetat med i undervisningen.

Det har även funnits möjlighet att använda Wendick och kopieringsmaterial.

Beställ material i god tid så att lärarna kan hämta ut det och börja förbereda undervisningen!

Förbrukningsmaterial

Den skola som är värdskola ska inte behöva stå för material till lovskolan. Om vi använder värdskolans material står den utan förbrukningsmaterial vid skolstarten. Det är därför viktigt att lovskolan köper in det material som behövs till lovskolan. Det rör sig om allt från pennor, kopieringspapper, toner till skrivaren, saxar, lim med mera. Det behövs även toalettpapper, kaffe och té till personalen. Det behövs handtvål, hushållspapper och diskmedel för både hand – och maskindisk.

Praktiskt genomförande

Screening

De första två dagarna screenar lärarna alla elever, dels med H4 som mäter läshastigheten, dels används även ett test för avkodning. Vi har använt H4 för årskurs 1–3 och en screening som testar vilka ljud som eleverna kan i förskoleklass. Vi gör samma screening den första och sista dagen.

I samband med att eleverna slutar på lovskolan, gör vi samma test igen för att se elevernas progression. Resultaten dokumenteras i ett Excel-ark för att delas med elevernas hemskolor.

Gör en mall som lärarna kan använda för att dokumentera elevernas resultat på screeningen. Det gör att den som sammanställer resultaten inte behöver gå igenom alla screeningar utan bara sammanställa resultaten.

Måltid

För att lov- och simskola ska fungera behöver det finnas ett öppet kök för frukost, lunch och mellanmål.

Beställ och bemanna köket i tid! Det är alltid några elever som är sjuka eller som inte kommer. Dra bort cirka 5–10 procent av de anmälda eleverna! Eftersom en hög andel elever äter halalslaktat kött hemma, är det viktigt att både ha en köträtt och en vegetarisk rätt för att eleverna ska kunna välja maträtt. Det finns elever som äter önskekost av olika skäl. Gör en fast meny med det som elever alltid brukar tycka om. Det kan vara till exempel korv, köttbullar eller kycklingnuggets. Det gör att det alltid finns något att äta för alla elever.

Bussar

Boka bussar i god tid inför lovskolan!

Sätt fasta tider och hållplatser i det område där eleverna ska hämtas upp!

En rekommendation är att göra på följande sätt.

Morgonbuss: mellan klockan 8.15-8.50 hämtar morgonbussen eleverna. I detta projekt har vi haft en buss Angered och en buss i Bergsjön/Kortedala.

På eftermiddagen går det buss hem klockan 14.00 och en buss går hem klockan 17.00.

Ha en busshållplats per geografiskt område och inte vid varje skola.

Gör en ny busslista inför varje ny vecka, eftersom elever går olika veckor på lovskolan och lämna listan till den person som åker med morgonbussen senast fredag.

Det behöver finnas en telefon med varje person som åker buss och det numret får föräldrarna. De måste kunna nå bussen om de är sena eller om barnet inte kommer till lovskolan.

Tänk på att det finns elever som inte bor där de går i skolan vilket gör att de kan behöva hämtas på en hållplats som inte ligger nära deras hemskola.

Gruppindelning simskola

Det är viktigt att synkronisera busstiderna med gruppindelningen på simningen. Vi gjorde misstaget att inte ta hänsyn till det och då fungerade inte elevernas busstider och det blev för många elever på fritidshemmet sett till antalet personal. Gruppindelningen för de första tre veckorna behöver vara klar måndag vecka 22.

1. Dela simningen i perioder om två veckor.
2. Gör gruppindelningen till simningen i samråd med lärarna, eftersom de har kontakt med föräldrarna.
3. Lämna ny till lärarna i simhallen fredagen innan en ny period börjar.

Assistent

Det behövs assistenter till lovskolan som hjälper till med logistiken.

Det behövs en assistent på varje busstur, på fritidshemmet, fyra assistenter som arbetar med simningen och assistenter som är med eleverna på rasterna.

Assistenterna bör få äta pedagogisk måltid, eftersom de arbetar från morgon till kväll med lov- och simskola.

Håll möte varje vecka med assistenterna för att de ska få information och meddela sådant som behöver organiseras på ett bättre sätt. Det behöver finnas arbetskläder till assistenterna, eftersom de är utomhus med eleverna under rasten.

Fritidshemmets personal sköter rastaktiviteter och har tillsyn över eleverna när de kommer från simningen samt ser till att de kommer med rätt buss i rätt tid och att de har uppsikt över de luckor som blir mellan olika aktiviteter.

Överlämning från ordinarie lärare till lovskollärare

Alla lärarstudenter har förberedelsetid på 32 timmar innan lovskolan, som de själva förfogar över. En del av den tiden används till överlämning med ordinarie lärare.

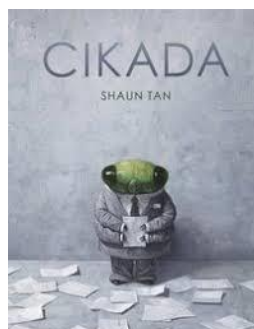
- Elevernas nuvarande nivå på läsningen.
- Vilken nivå som eleverna skriver på.
- Vilken typ av läromedel de använder.
- Vilken typ av litteratur eleven klarar av att läsa.
- Utifrån överlämningen planerar lärarstudenterna undervisningen baserat på varje elevs nivå.

Avslutning och diplom

När eleverna slutar på lovskolan får de med sig ett diplom hem. Som present delar vi ut en skönlitterär bok till varje elev.

Syftet med att dela ut en bok är dels att eleverna ska få en egen bok, dels för att det öppnar upp för att eleverna ska kunna läsa högt för sina syskon hemma.

Den sista dagen på lovskolan har eleverna avslutning tillsammans med lärarna. Vi bjuder på saft och bakelse. När eleverna slutade lovskolan sommaren 2023 fick de boken *Vad drömde du om* av Solja Krapu-Kallio och Sara Gimbergsson. De fick även behålla *Cikada*, den bok vi arbetat med under hela lovskolan.

Tips på vägen

Det måste vara en chef med formell chefsbehörighet som arbetar på plats på lovskolan varje dag.

Räkna med att det tar cirka 350 - 400 timmar att planera och organisera för lovskola i den här storleken. Det dyker upp frågor och detaljer som man inte har tänkt på.

Administratören måste ha behörighet att beställa och kontera fakturor.

Det är viktigt att ha en aktivitetskod för projektet för att kunna spåra kostnader till lovskolan.

Alla kostnader för personal, buss, måltid, lokalvård med mera ska konteras med aktivitetskoden.

Det underlättar arbetet med ekonomiuppföljningen.

Säkerställ att det finns busskort som lärarstudenterna kan använda när de åker på utflykt med eleverna!

Det behöver finnas postgång till den skola som är värd för lovskolan under sommaren. Ett problem vi upptäckte var att tonerna tog slut till skrivaren och då kunde vi inte beställa nya toner, eftersom det inte fanns någon postgång till skolan.

Säkerställ att det finns färgpatroner till skrivare och att lärarstudenterna har datorer att planera undervisningen på! Det behöver finnas kaffe i personalrummet och ett schema för vilka som hanterar disken varje vecka. Det är detaljerna som gör att verksamheten flyter på!

För att underlätta kommunikationen är det bra att göra en WhatsApp-grupp eller liknande där alla som arbetar finns med.

En dag på lovskolan för eleverna

Dag / tid	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
06.00	Fritids öppnar	Fritids öppnar	Fritids öppnar	Fritids öppnar	Fritids öppnar
08.50	Bussen kommer med eleverna	Bussen kommer med eleverna	Bussen kommer med eleverna	Bussen kommer med eleverna	Bussen kommer med eleverna
9.00-11.00	Lektion 1	Lektion 1	Lektion 1	Lektion 1	Lektion 1
11.00-12.00	Lunch/rast	Lunch/rast	Lunch/rast	Lunch/rast	Lunch/rast
12.00-14.00	Lektion 2	Lektion 2	Lektion 2	Lektion 2	Lektion 2
14-14.45	Simlektion	Simlektion	Simlektion	Simlektion	Simlektion
15.00-17.00	Fritids	Fritids	Fritids	Fritids	Fritids
17.00	Buss går hem	Buss går hem	Buss går hem	Buss går hem	Buss går hem

Vi har valt att ha följande busstider under lovskolan, till lovskolan klockan 08.00 och hem från lovskolan 14.00 och 17.00. Simtiderna kan variera, vi har bokat simhallen mellan klockan 09.00 och 17.00 varje dag.

En vecka på lovskolan för lärarstudenterna

Dag / tid	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
08.00	Morgonmöte	Morgonmöte	Morgonmöte	Morgonmöte	Morgonmöte
08.45	Möta eleverna	Möta eleverna	Möta eleverna	Möta eleverna	Möta eleverna
9.00-11.00	Lektion 1	Lektion 1	Lektion 1	Lektion 1	Lektion 1
11-11.30	Ped. lunch	Ped. lunch	Ped. lunch	Ped. lunch	Ped. lunch
11.30-12.00	Egen rast	Egen rast	Egen rast	Egen rast	Egen rast
12.05-13.50	Lektion 2	Lektion 2	Lektion 2	Lektion 2	Lektion 2
13.50	Lämna elever till buss/fritids	Lämna elever till buss/fritids	Lämna elever till buss/fritids	Lämna elever till buss/fritids	Lämna elever till buss/fritids
14.00-16.30	Efterarbete Planering	Efterarbete Planering	Efterarbete Planering	Efterarbete Planering	Efterarbete Planering

Lovskolan för assistenterna på bussen

Dag / tid	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
07.50	Möta bussen på första busshållplatsen	Möta bussen på första busshållplatsen	Möta bussen på första busshållplatsen	Möta bussen på första busshållplatsen	Möta bussen på första busshållplatsen
08.45	Lämna eleverna	Lämna eleverna	Lämna eleverna	Lämna eleverna	Lämna eleverna
9-12.00	Följa elever till/från simning	Följa elever till/från simning	Följa elever till/från simning	Följa elever till/från simning	Följa elever till/från simning
12-13.00	Lunch/rast	Lunch/rast	Lunch/rast	Lunch/rast	Lunch/rast
13-13.45	Följa elever till/från simning	Följa elever till/från simning	Följa elever till/från simning	Följa elever till/från simning	Följa elever till/från simning
14.00	Åka med eleverna hem	Åka med eleverna hem	Åka med eleverna hem	Åka med eleverna hem	Åka med eleverna hem

Simskola

I läroplanen för grundskolan, Lgr 22, finns simning med ett kunskapskrav för årskurs sex i ämnet Idrott och hälsa. Eftersom simkunnighet finns med som ett kunskapskrav, betyder det att skolan måste erbjuda undervisning i simning. Det är brist på tider i simhallarna, vilket gör att eleverna i de lägre årskurserna inte får den tillgång till simundervisning som de skulle behöva. Vi har därför hyrt simhallen under de veckor vi har lovskola för att eleverna ska få lära sig att både läsa och simma. Att kunna simma är en billig livförsäkring.

I Lgr 22 står det att elever i årskurs sex ska kunna simma 200 meter, varav 50 meter i ryggläge. Läraren ska använda följande simsätt: 50 av de 200 meterna ska utföras i ryggläge, och resterande 150 meter är valfritt simsätt. De fyra simsätten är: crawl, bröstsim och fjärilsim i magläge samt ryggsim i ryggläge.

Under lovskolan får eleverna totalt tio simlektioner under två veckors tid.

Organisation:

- Eleverna simmar samma tid varje dag under två veckor.
- Det är projektledaren för lovskolan som delar ut tider och de är fasta.
- Det är lagom att ha mellan 10–12 elever per grupp tillsammans med två simlärare och två assistenter i simhallen.
- Simlärarna har ansvar för bassängen och att skölja av omklädningsrummen.
- Assistenterna har ansvar för att tömma papperskorgar och städa av entrén.

- På listan med grupper behöver det finnas personnummer på eleverna och telefonnummer till föräldrarna.

Det behövs två assistenter som följer eleverna till och från simningen.

Det behövs två assistenter i simhallen, vilka hjälper till i omklädningsrummet. Det är bra om det är en kille och en tjej som kan vara i var sitt omklädningsrum.

De som arbetar som assistenter i simhallen ska vara klädda för att kunna vara i vattnet vid behov.

Det behövs en telefon till de assistenter som arbetar i simhallen för att de ska kunna kontakta skolan eller föräldrar vid behov.

Läromedel och skönlitteratur

Under lovskolan har vi arbetat med läromedel i svenska, och då har vi använt ett läromedel som heter *Att lära sig att läsa i sju steg*. För elever i förskoleklass och årskurs ett har vi använt läsebok och arbetsbok ett och två.

Lärarna har fått Wendick-materialet, som består av pärmar med arbetsuppgifter i både matematik och svenska. Wendick är ett bra material när vi ska lära elever att ljuda och så småningom lära sig att läsa.

För elever som har kommit i gång med sin läsning, men som behöver läsflyt och läsförståelse har vi använt serien *Äppel, Päppel*. Det finns läromedel på sju olika nivåer, vilket är bra när eleverna ska gå hela perioden på lovskolan. Utöver det här materialet har lärarna tagit fram eget material utifrån elevernas behov och progression. Förutom de läromedel som vi har köpt in, har vi haft en låda med skönlitterära böcker som alla klasser har arbetat med. Det har funnits böcker på nivåer från förskoleklass till årskurs fyra. Det är skönlitteratur som skolbibliotekarien på skolan har satt ihop. Det har inte funnits en bok per elev utan olika titlar att arbeta med. Linnea Lindquist som har varit ansvarig för lovskolan 2023 valde tillsammans med Hammarkullsskolans skolbibliotekarie ut en gemensam skönlitterär bok som alla elever har arbetat med. Boken heter *Cikada* och är skriven av Shaun Tan.

Jag ska berätta hur vi har arbetat med *Cikada* och varför vi valde just den boken.

När jag planerade för lovskola sommaren 2023, bestämde jag mig för att vi skulle ha en gemensam bok att arbeta med i undervisningen. Tillsammans med min skolbibliotekarie valde vi ut boken *Cikada* av ALMA-pristagaren Shaun Tan. Boken handlar om Cikada som arbetar på ett kontor i ett högt grått hus. Han arbetar hårdare än många av sina kollegor, och han anpassar sig till sina kollegor och omgivningar för att på så sätt bli accepterad.

Cikada är alltid klädd i grått, och han försöker smälta in i de grå cementväggarna. Han blir mobbad på arbetsplatsen, och det förtryck han utsätts för är både emotionellt och strukturellt, vilket gör att Cikada blir ledsen, eftersom det sker systematiskt och är sanktionerat av ledningen. Det är en komplex berättelse som väcker många frågor kring hur man beter sig mot varandra. I boken är språket inte grammatiskt korrekt vilket är ett medvetet val från Shaun Tan. Det stilgrepp som finns i boken syftar till att ge boken dess unika karaktär.

Innan vi började arbeta med boken, bad jag min skolbibliotekarie hålla en workshop om boken för att förbereda lärarna för arbetet. Anledningen till att jag ville att lärarna skulle få en introduktion och workshop är att *Cikada* är en bok du behöver läsa varje dag, eftersom den väcker så många frågor hos eleverna.

Innan lärarna börjar arbeta med boken behöver de förbereda sig genom att läsa boken själv, och det hjälper att skriva ner anteckningar under läsningens gång. Det hjälper när läraren ska diskutera boken med eleverna.

Ett sätt att förbereda inför introduktionen av boken är att göra en bildpromenad för att eleverna ska få en förståelse för handlingen och dramaturgin i boken. Den som ska högläsa, läraren eller skolbibliotekarien, behöver prata om bokens framsida, författarens titel med mera i introduktionen. I exemplet med *Cikada* gav min skolbibliotekarie tipset att använda rekvisita och visa vad en Cikada är och hur den låter. Eleverna fick även frågor innan de började läsa utifrån bilderna, titeln och Cikadan. Det skapade spänning och lust att lyssna på boken. Eleverna ville lära känna Cikadan.

Fördelen med att läsa samma bok varje dag är bland annat:

- Eleverna får möjlighet att växa med texten.
- Eleverna får nya insikter under vägens gång.
- Att läsa samma bok varje dag ger en djupare förståelse för berättelsen, vilket hjälper eleverna att relatera till berättelsen.

Under de tre veckorna som lärarna läser boken varje dag har vi använt oss av följande strategier:

- Högläsning och samtal under och efter högläsningen, det som heter dialogisk högläsning.
- Lärarna förklarar svåra ord och begrepp innan de börjar läsa, men de kan även stanna upp om någon elev frågar vad ett ord betyder. Det kan vara saker som eleverna kanske har missuppfattat eller inte förstår.
- Läraren stannar upp under läsningen och reflekterar själv över handlingen och ställer frågor till sig själv och till eleverna. På så vis blir högläsningen något att samlas kring. Det skapar nyfikenhet och eleverna får nya perspektiv med sig i undervisningen.
- Till sist diskuterar läraren tillsammans med eleverna en händelse eller annan reflektion som kommer från eleverna.

Slutligen jämför vi texten med verkligheten, och skolbibliotekarien väljer ut litteratur att jobba med där det finns andra texter på samma tema. I klassen jobbar vi med tema kopplat till boken och i *Cikada* så handlar det mycket om mobbning, utanförskap och hur man kan hjälpa en kompis som känner sig utanför. Ett annat område att närma sig utifrån *Cikada* är hur viktigt det är att få vara klädd och se ut som man vill.

Vi pratar om författarens språk och det faktum att Shaun Tan inte skriver grammatiskt korrekt. Det är ett ypperligt tillfälle att antingen gå igenom skrivreglerna eller repetera dem för eleverna. För att bli läsare behöver man också kunna skriva, och att skriva om den litteratur man har läst kan ge lust att skriva. Det är också ett tillfälle att tala om de textgenrer som recensenterna redogör för/kommenterar/granskar/.

Med de lite äldre eleverna kan man jobba med vilka val författaren har gjort och varför och vi skapar sekvensbilder och text, egna målningar, dramatiseringar och ibland en sång på det tema som boken har berört. Om det finns tid kan man fördjupa sig i ALMA-priset, vad Cikadan är för djur och vilka djur det liknar.

Med exemplet boken *Cikada* vill jag visa på ett sätt att använda skolbibliotekariens kompetens på lovskolan. Genom högläsning och genom att använda skolbiblioteket som pedagogisk funktion kan lärare och skolbibliotekarie tillsammans med skolläda skapa läslust hos eleverna.

Elever berättar om lovskolan

Den sista veckan på lovskolan bad vi några elever berätta om lovskolan, vad som hade varit bra och vad de hade lärt sig. Här kommer några av barnens svar:

- *Det är jätteroligt att gå i lovskola, för vi jobbar med spännande saker, till exempel Svenska och NO. Det är också roligt att träffa sina vänner. Vi har jättesnälla lärare. Vi får god mat i bamba och glass. Jag har haft jättekul här; det är den bästa lovskolan någonsin. Tack.*

Elev 8 år

- *Det är jätteroligt att lära sig läsa och räkna subtraktion och addition. Min lärare är snäll och lär oss att läsa och skriva. Jag är glad att jag fick komma till lovskolan, och jag har lärt mig att simma själv. Det här är den bästa sommaren.*

Elev 7 år

- *Lovskola är bra. Jag jobbar med olika ämnen, och därför är det roligt att komma till skolan. Jag har fått nya vänner och jag kan läsa nu. Jag kan också räkna och skriva. Jag tycker om vår fina fröken, hon är snäll.*

Elev 9 år

- *Det är jätteroligt att gå i lovskolan. Jag har lärt mig att läsa jättebra. Vi har lärt oss matte och att skriva också. Jag har fått nya kompisar och min fröken är jätteduktig på att lära oss många saker.*

Elev 7 år

Enkät till personal

För att få kunskap om vad som har fungerat bra, respektive mindre bra fick personalen som arbetat på lovskolan fylla i en enkät i samband med att de avslutade sin tjänst på lovskolan. Enkäten bestod av fyra frågor och den redovisas i detta avsnitt.

Det som har fungerat bra

Läromedel, kontinuerliga möten både före och under lovskolan, vilket gjorde att vi hade kontroll över situationen.

Tillmötesgående personal på Hammarkullsskolan som hjälpte till med alla problem som uppstod.

Planeringen har fungerat bra.

Eleverna är väldigt nöjda med både lov - och simskolan. Klassrummen är fräscha liksom bamba, tummen upp.

Lagom långa skoldagar för eleverna

Föreslagna förbättringar

Kommunikation med fritidspersonalen behöver utvecklas för att skapa en samsyn kring övergångar och raster.

Fler assistenter som arbetar deltid på fritids.

Det som hade underlättat arbetet

Om man har mer än en elev som har sociala utmaningar och som har svårt att anpassa sig i en grupp, så ska man ha en elevassistent i klassen som hjälper endast denna elev.

Nycklar till alla.

En annan typ av läromedel för de äldre eleverna.

Skulle du rekommendera andra att arbeta på lovskolan?

Jag är lite kluven. Jag skulle ha haft en annan upplevelse om lärolaget hade fungerat på ett annat sätt. Men när vi nu har varit två lärare i en klass de sista dagarna, så har jag njutit av varje sekund! Så ja, jag skulle rekommendera flera att söka hit för att arbeta på lovskolan.

Ja, jag skulle absolut säga åt alla lärarstudenter att arbeta på lovskolan.

Det här är det bästa sommarjobbet jag har haft.

Efterord

- Lovskola är jätteroligt, jag har lärt mig att skriva en hel mening.
- Nu kan jag läsa lika bra som mina klasskompisar.
- Det är roligt att vara i skolan.

Det här är några av de omdömen som eleverna ger om lovskolan. När vi läser om att elever inte vill gå i lovskola och att det inte leder till förbättrade betyg, så handlar det om den obligatoriska lovskolan som finns i årskurs åtta och nio. Lovskolan på lågstadiet har ett helt annat syfte, nämligen att hålla i gång elevernas språk under sommarlovet, att de ska bli läsare och att de ska lära sig att skriva. Tidiga insatser är alltid bättre än sena insatser.

Det finns stora utmaningar med att anordna lovskola i den här omfattningen som vi testade sommaren 2023, men fördelarna överväger nackdelarna med råge. Det kräver mycket arbete, en tydlig organisation, en stor dos av flexibilitet och möjligheten att ta semester någon annan gång under året. Det är av yttersta vikt att det finns ansvariga på plats varje dag, eftersom de som arbetar med lovskolan inte är ordinarie personal. Det är en utmaning som ledare att arbetsleda personer du inte känner. Det kräver lyhördhet i mötet med andra; det gäller att vara övertydlig i kommunikationen, och att man tar sig tid att lyssna och stötta. Det sätter upp gränser för hur mycket ansvar vi kan förvänta oss av dem.

En förutsättning för att lämna grundskolan med fullständiga betyg är att vara en läsare och för att bli lärare i sitt andraspråk behövs dels tidigt stöd för att lära sig att läsa rent tekniskt, dels även mycket mängdträning. Det behövs en lärare som finns där och stöttar, ställer frågor och hjälper eleverna vidare i läsningen. Allt detta kan lovskolan bidra med.

Som avslutning vill jag önska er som ska anordna lovskola för första gången lycka till! Den här handboken är tänkt att vara ett stöd för er, så att ni inte upprepar de misstag vi har gjort i Hammarkullen.

Linnea Lindquist
Göteborg januari 2024

Bilder från verksamheten

